

OIVALLUS

1

15. Tilannetekijöitä

Ryhmäytyminen

- Millaisiin ryhmäytymisharjoituksiin (eli “tutustumisleikkeihin”) olet osallistunut esim. rippi- tai Prometheus-leirillä tai harrastusryhmässä?
- Mitä näillä harjoituksilla tavoiteltiin?
- Millaiset tekijät harjoituksissa auttoivat tämän tavoitteen saavuttamisessa, mitkä eivät?

Ryhmässä toimitaan toisin kuin yksin

- Ryhmissä on omat norminsa; ne voivat olla **julkilausuttuja normeja** (esim. lait ja säännöt) tai **piilonormeja**.
- Normit ylläpitävät ryhmän kiinteyttä eli **koheesiota**.
- Normien rikkomisesta seuraa usein sanktioita.

Mitä sanktioita voi seurata ryhmän normien rikkomisesta?

Ryhmällä on tehtävä- ja tunnetavoite

Rooli

- **Rooli** on yksilöön kohdistuva käyttäytymisodotus.
- **Rooliristiriita** voi olla roolin sisäinen tai roolien välinen.

Sisäryhmä ja ulkoryhmä

- Ryhmää, johon itse kuulutaan, kutsutaan **sisäryhmäksi**.
- Muiden ajatellaan kuuluvan **ulkoryhmään**.
- Ihminen suosii yleensä sisäryhmää.
- **Stereotypia** tarkoittaa yleistystä henkilöistä, jotka kuuluvat johonkin ihmisryhmään.

Esimerkkejä stereotypioista

Etsi Googlen kuvahaulla kuvia hakusanoilla “suomalainen mies/nainen”, “ruotsalainen mies/nainen” ja “italialainen mies/nainen”. Mitä eri kulttuureihin liittyviä stereotypioita huomaat?

Vaihda hakukieli ruotsiin tai englantiin ja vertaa hakutuloksia edellisiin. Löydätkö eroja?

Voit etsiä myös kuvia eri ammattien edustajista (esim. lääkäri tai lähihoitaja). Huomaatko niistä jonkinlaisia stereotypioita?

Miettikää, mitä muita hakusanoja voisitte kokeilla. Tulokset käydään yhteisesti läpi.

Stereotyypioiden vaikutus

Tutustukaa [uutiseen](#) #työnimi-kampanjasta ja katsokaa [video](#).

Mitä ajatuksia tämä herättää?

Vuorovaikutus vaatii sosiaalisen tiedon käsittelyä

- **Sosiaalinen kognitio** tarkoittaa tietoa, joka liittyy muiden ihmisten muodostaman ympäristön käsittelyyn, kuten **skriptit** ja **attribuutiot**.
- Skriptit ovat toiminnan käsikirjoituksia, tapahtumaketjuja. Niihin sisältyy **skeemoja** eli sisäisiä malleja. Skriptejä ovat esimerkiksi ruokalassa jonottaminen tai koetilanteessa käyttäytyminen.

Attribuutio

- **Attribuutiot** ovat käyttäytymisen syitä koskevia selityksiä.
- **Oman edun attribuutiovääristymä:** taipumus selittää omia onnistumisia sisäisillä, pysyvillä tekijöillä ja epäonnistumisia ulkoisilla, väliaikaisilla tekijöillä.
- **Attribuution peruserhe:** taipumus selittää muiden epäonnistumisia sisäisten, pysyvien tekijöiden perusteella kontekstin sijaan.

Attribuutio

Millaisia attribuutioita tässä tilanteessa voisi käyttää?

Esimerkki tilannetekijöiden vaikutuksesta: Milgramin sähköshokkikoe

LOPPUUN ASTI TOTELLEIDEN OSUUS MILGRAMIN KOKEEN ERI MUUNNELMISSA

Milgramin sähköshokkikoe

Analysoikaa Milgramin kokeen eri muunnelmien tuloksia.

Palauta mieleen

- Miksi ryhmään muodostuu normeja?
- Miten ryhmän uusi jäsen tietää rikkoneensa piilonormia?
- Miksi ryhmässä tarvitaan rooleja?
- Miten ulkoryhmän ja sisäryhmän jäseniin suhtaudutaan eri tavoin?
- Selitä ja havainnollista kaksi ihmisille tyypillistä attribuutiotyyliä.